

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 563/2021-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou JUDr. Michaelou Pagáčikovou, Radlinského 47, Dolný Kubín, proti uzneseniam Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 42 Ek 224/2018 z 26. augusta 2020 a 28. januára 2021, ako aj proti postupu, ktorý predchádzal ich vydaniu, takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 9. marca 2021 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uzneseniami Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) č. k. 42 Ek 224/2018 z 26. augusta 2020 a 28. januára 2021. Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenia okresného súdu, vec mu vrátil na ďalšie konanie a prikázal mu konať bez zbytočných prieťahov. Sťažovateľka si zároveň uplatňuje finančné zadosťučinenie vo výške 5 000 eur a náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva nasledujúci stav veci:

V exekučnej veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 42 Ek 224/2018 vystupovala sťažovateľka v procesnej pozícii oprávnenej, ktorá si vymáhala priznanú sumu na základe exekučného titulu, ktorým bol právoplatný rozsudok Okresného súdu Dolný Kubín č. k. 2 T 4/2013-338 zo 7. marca 2013 (ďalej aj „exekučný titul“). Podľa tohto exekučného titulu povinný v predmetnej exekučnej veci bol vinný z trestných činov poškodzovania cudzej veci a porušovania domovej slobody, ktoré vo vzťahu k sťažovateľke spočívali v tom, že nedovoleným spôsobom vnikol

na jej pozemok a tam podpálil hospodársku budovu, ktorá zhorela, pričom požiar sa rozšíril aj na strechu príslušného rodinného domu. Exekučným titulom bola povinnému okrem iného uložená povinnosť nahradiť sťažovateľke škodu vo výške 4 454,80 eur, pričom vo zvyšnej časti nároku na náhradu škody odkázal súd sťažovateľku na občianske súdne konanie. Sťažovateľka ale civilnú žalobu nepodala, pretože poškodené, resp. zničené nehnuteľnosti mala poistené, a tak sa obrátila na poisťovňu, ktorá jej z poisťky nahradila škodu na predmetných nehnuteľnostiach. Okrem poistného plnenia si ale v exekúcii proti povinnému vymáhala aj náhradu škody priznanú v trestnom konaní.

3. Napadnutým uznesením z 26. augusta 2020 okresný súd konajúci vyšším súdnym úradníkom na základe návrhu povinného zastavil exekúciu podľa § 61k ods. 1 písm. d) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“). Proti tomuto uzneseniu podala sťažovateľka v zákonnej lehote sťažnosť, o ktorej rozhodol okresný súd konajúci sudcom napadnutým uznesením z 28. januára 2021 tak, že ju zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Sťažovateľka vo svojej ústavnej sťažnosti najprv poukázala, že svoj návrh na zastavenie exekúcie povinný odôvodnil tým, že nárok vymáhaný sťažovateľkou v exekučnom konaní je vymáhaný duplicitne, pretože v inom exekučnom konaní si proti nemu uplatňuje plnenie z titulu regresnej náhrady škody aj poisťovňa sťažovateľky. Sťažovateľka ale opakovane zdôrazňovala, že v exekučnom konaní proti povinnému nebola vymožená žiadna suma, a tiež to, že nič nebráni tomu, aby bola škoda spôsobená povinným vymáhaná na základe dvoch exekučných titulov. Okrem jej exekučného titulu z trestného konania ide o platobný rozkaz č. k. 5 Ro 914/2013 z 23. decembra 2013, kde ako oprávnená vystupuje už jej poisťovňa.

5. Sťažovateľka uvádza, že tieto už uvedené nároky nemožno považovať za „totožné“, a preto v týchto dvoch exekučných konaniach nejde o vymáhanie duplicitne priznaného nároku, ako nesprávne uviedol okresný súd v napadnutých uzneseniach. Ďalej dodáva, že v predmetnom prípade nemôže ísť ani o litispedenciu a ani prekážku rozhodnutej veci. Poukázala pritom na okolnosť, že exekučný titul vydaný v trestnom konaní nebol nikdy zrušený či zmenený neskorším rozhodnutím a nebola pozastavená ani jeho vykonateľnosť. Taktiež poukázala na vyjadrenie poisťovne, podľa ktorej táto ani nemá vedomosť o tom, čo je predmetom nároku priznaného trestným rozsudkom Okresného súdu Dolný Kubín č. k. 2 T 4/2013-338 zo 7. marca 2013, t. j. exekučného titulu sťažovateľky, a preto sa sťažovateľka domnieva, že okresný súd v exekučnom konaní vykonával nedovolený hmotnoprávny prieskum exekučného titulu, čím si v prospech povinného v exekučnom konaní uzurpoval zákonné kompetencie odvolacieho, resp. dovolacieho súdu a v konečnom dôsledku podryl autoritu právoplatných a vykonateľných súdnych rozhodnutí. Napokon sťažovateľka uviedla, že exekučný súd sa má v konaní o návrhu na zastavenie obmedziť len na hodnotenie dôkazov predložených stranami a nemôže aktívne vykonávať dôkazy v prospech povinného. Inými slovami, sťažovateľka tvrdila, že exekučný súd má pri posudzovaní návrhu na zastavenie exekúcie skúmať iba to, či došlo

zo strany povinného k zaplateniu alebo či nedošlo k zrušeniu alebo zmene exekučného titulu. Tým, že v predmetnom prípade tak exekučný súd nekonal, mal podľa sťažovateľky porušiť aj ustanovenia Exekučného poriadku týkajúce sa zastavenia exekúcie. Uvedeným spôsobom teda mal okresný súd porušiť základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu, resp. spravodlivý proces.

6. Napokon sťažovateľka poznamenala, že je neúmerné, aby exekučný súd rozhodoval o návrhu povinného na zastavenie exekúcie bezmála dva kalendárne roky. Táto okolnosť podľa sťažovateľky indikuje aj porušenie jej práva na prerokovanie bez zbytočných prietahov.

7. Sťažovateľka si uplatnila aj finančné zadosťučinenie vo výške 5 000 eur, ktoré má predstavovať náhradu za stratu reálnej možnosti vymáhať si náhradu škody spôsobenej trestným činom priznanej právoplatným rozhodnutím v adhéznom konaní vo výške 4 484,80 eur.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na súdnu ochranu, resp. na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru) a práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru) napadnutými uzneseniami okresného súdu.

9. Pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

III.1. K namietanému porušeniu práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivý proces napadnutým uznesením okresného súdu vydaným vyšším súdnym úradníkom:

10. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity.

11. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07, I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

12. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 55 zákona o ústavnom súde.

13. Z už uvedeného skutkového stavu vyplýva, že proti uzneseniu okresného súdu č. k. 42 Ek 224/2018 z 26. augusta 2020 vydanému vyšším súdnym úradníkom podala sťažovateľka sťažnosť, o ktorej rozhodol okresný súd uznesením č. k. 42 Ek 224/2018 z 28. januára 2021 vydaným sudcom.

14. Pre rozhodnutie ústavného súdu v časti namietaného porušenia sťažovateľkou označených práv vo vzťahu k rozhodnutiu uvedenému v predošlom bode je teda podstatné, že existoval „iný súd“, na ktorý poukazuje čl. 127 ods. 1 ústavy. To vylučuje právomoc ústavného súdu na prieskum ústavnou sťažnosťou prezentovaného porušenia týchto práv zaručených ústavou a dohovorom namietaným uznesením okresného súdu č. k. 42 Ek 224/2018 z 26. augusta 2020. Na prerokovanie tejto časti ústavnej sťažnosti nemá ústavný súd danú právomoc, preto bolo potrebné v tejto časti ústavnú sťažnosť odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu [§ 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde].

III.2. K namietanému porušeniu práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivý proces napadnutým uznesením okresného súdu vydaným sudcom:

15. Okresný súd v predmetnej exekučnej veci ustálil tento skutkový stav: „*V prejednávanej veci nie je sporné medzi účastníkmi, že skutkovým základom nároku oprávnenej ako aj poisťovne [redacted] je škoda, ktorú spôsobil povinný na budovách vo vlastníctve oprávnenej a to ich podpálením, za čo bol aj právoplatne odsúdený. V rámci odsudzujúceho rozsudku bola oprávnenej priznaná náhrada škody vo výške 4.454,80 eur. Zároveň keďže oprávnená bola poistená, dňa 07.11.2012 obdržala poistné plnenie od vyššie uvedenej poisťovne vo výške 11.461,16 eur. Poistné plnenie predstavovalo náklady na opravu rodinného domu do pôvodného stavu ako aj náklady na opravu hospodárskej budovy, pričom výška škody bola zistená na obhliadke uvedených nehnuteľností a týmto vyplatením poisťovňa urobila zadosť svojej povinnosti vyplývajúcej z poistnej zmluvy č. 7200772258. Poisťovňa zároveň si čas tohto plnenia uplatnila v súdnom konaní na Okresnom súde Dolný Kubín pod sp. zn. 5Ro/ 914 /2013 a následne aj v exekučnom konaní vedenom u súdnej exekútorky [redacted] pod sp. zn. Ex/2495/2014. Z uvedeného skutkového stavu je zrejmé, že plnenie poisťovne bolo úplne, nakoľko medzi oprávnenu a poisťovňou nevznikla žiadna sporná otázka ohľadne poistného plnenia. Ak by oprávnená nemala uzavretú poistnú zmluvu s poisťovňou, uvedenú sumu by musel uhradiť povinný avšak titulom náhrady škody. Plnením poisťovne bol nárok oprávnenej v plnej*

miere uspokojený a prešiel v zmysle § 813 odsek 3 Občianskeho zákonníka na poisťovňu. V čase prijatia poisťného plnenia oprávnenou ako aj z následného správania oprávnenej (neexistenciou reklamácie neúplnosti poisťného plnenia), nevyplýva, že by si poisťovňa nesplnila svoju povinnosť riadne a úplne. Časť tohto plnenia si napokon poisťovňa súdnou a napokon exekučnou cestou uplatnila vo vyššie uvedenom exekučnom konaní.“

16. Okresný súd konštatoval, že v predmetnom prípade išlo o kumuláciu nárokov, to znamená, že oprávnenej z predmetného skutkového stavu prináleží viacero nárokov (náhrada škody, poisťné plnenie), ale v konečnom dôsledku má nárok iba na jedno plnenie. Okresný súd ďalej uviedol: „V predmetnej veci ide o konkurenciu nároku na náhradu škody a nároku zo zmluvy o poistení. V týchto prípadoch, ak teda oprávnený dostal plnenie z jedného právneho dôvodu, nemôže si žiadať už plnenie z iného dôvodu od inej osoby. Je tomu tak preto, že by tým došlo k neodôvodnenému zvýhodneniu oprávneného a vzniku bezdôvodného obohatenia, ale aj preto, že medzi dotknutými povinnými osobami je právnou úpravou zavedená určitá miera náhradného vzájomného plnenia, resp. regres. A taktiež by zase došlo k dvojitému postihu povinného. V danom prípade je to ust. § 813 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Obdobne je to aj napríklad vzťah medzi ručiteľom a dlžníkom. Súd považuje za potrebné uviesť obdobným príkladom, že oprávnený nemá nárok na plnenie dvoch dlhov od dlžníka a aj od ručiteľa, a to aj vtedy, ak má v ruke dva samostatné exekučné tituly. Inými slovami súd zhrňuje vyššie uvedené závery tak, že oprávnená by mala nárok na exekučné vymáhanie nároku z predmetného exekučného titulu, ak by exekučný titul priznával náhradu škody vo väčšej sume než 11.461,16 eura to i len v prevyšujúcej časti. Vyššie uvedené závery zároveň dávajú odpoveď na druhú námietku oprávnenej týkajúcu sa neoprávneného hmotnoprávneho prieskumu správnosti exekučného titulu. Ak vyšší súdny úradník v napadnutom uznesení posúdil plnenie poisťovne ako plnenie, ktoré taktiež zahrňuje nárok vyplývajúci z exekučného titulu, nedopúšťa sa prieskumu exekučného titulu. Skonštatoval len tú skutočnosť, že so zreteľom k oprávnenej došlo k zániku nároku, resp. že nárok prešiel na poisťovňu, ktorá si do výšky svojho plnenia samozrejme i vo väzbe na rozsah plnenia priznaný exekučnými titulmi ho môže od povinného vymáhať. Ak teda takto na daný skutkový stav vyšší súdny úradník aplikoval § 813 ods. 3 Občianskeho zákonníka v spojení s § 61k ods. 1 písm. d) Exekučného poriadku a zastavil exekúciu, tak vlastne exekúciu zastavil z dôvodu, aj keď to výslovne nevyjadril preto, že oprávnenej nesvedčí aktívna vecná legitimácia v predmetnej exekúcii zdaného exekučného titulu.“

17. Ústavný súd k už uvedeným citáciám konštatuje, že okresný súd v napadnutom uznesení s poukazom na skutkový stav jasne a dostatočne sťažovateľke objasnil, prečo v jej prípade nešlo o hmotnoprávny prieskum exekučného titulu, ako sa sťažovateľka domnievala vo svojej ústavnej sťažnosti. K námietke sťažovateľky týkajúcej sa predmetu prieskumnej činnosti exekučného súdu pri rozhodovaní o návrhu na zastavenie exekúcie ústavný súd dodáva, že tejto sťažovateľkinej predstave odporuje samotné znenie Exekučného poriadku v § 61k ods. 1. Ak by mala sťažovateľka pravdu, § 61k ods. 1 Exekučného poriadku by obsahoval iba dôvody zastavenia exekúcie pod písm. a) a b). Ale predmetné zákonné ustanovenie zjavne rešpektuje, že dôvodov zastavenia exekúcie môže byť viac, pričom v predmetnom prípade okresný súd podriadil dôvod zastavenia pod § 61k ods. 1 písm. d) Exekučného poriadku a toto rozhodnutie má relevantný základ v zistenom skutkovom stave. Taktiež samotné riadne zistenie skutkového stavu nemôže predstavovať porušenie práva na súdnu ochranu žiadnej zo strán konania.

18. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

19. Z uvedených dôvodov ústavný súd už pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľky dospel k záveru, že zamietnutie jej sťažnosti proti zastaveniu exekúcie okresným súdom neznamenal v okolnostiach posudzovanej veci porušenie základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivý proces, pretože nezistil žiadnu možnosť ich porušenia, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.3. K namietanému porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov:

20. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty (II. ÚS 26/95). Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie označeného práva ešte trvalo (napr. I. ÚS 22/01, I. ÚS 77/02, I. ÚS 116/02). Ak v čase, keď došla sťažnosť ústavnému súdu, už nedochádza k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú bez ohľadu na to, z akých dôvodov skončilo toto porušovanie (II. ÚS 139/02, IV. ÚS 348/2018).

21. Zo samotného podania sťažovateľky vyplýva, že napadnuté konanie bolo na okresnom súde právoplatne ukončené vydaním napadnutého uznesenia č. k. 42 Ek 224/2018 z 28. januára 2021, pričom sťažovateľke (resp. jej právnej zástupkyňi) bolo toto rozhodnutie doručené 28. januára 2021 (podľa poznámky na kópii priloženého rozhodnutia, pozn.). Sťažovateľka sa teda na ústavný súd obrátila so svojou ústavnou sťažnosťou v čase, keď porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov na okresnom súde už netrvalo a konanie o jej ústavnej sťažnosti pred ústavným súdom preto nebolo spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (mutatis mutandis I. ÚS 6/03, II. ÚS 871/2016).

22. Vzhľadom na uvedené skutočnosti a na to, že sťažovateľka sa v predmetnej veci domáhala ochrany svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov vo vzťahu k okresnému súdu v čase, keď v tomto konaní pred okresným súdom namietané porušenie práva už netrvalo a v konečnom dôsledku bola odstránená jej právna neistota, bolo potrebné jej ústavnú sťažnosť aj v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

23. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľky, ako ich špecifikovala vo svojej ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. novembra 2021

Libor Duľa
predseda senátu